Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Development Of Problem Solving Skills On Useful Laws Using Case-Based Learning Of Mathayomsuksa 4 Students

เกศรา คณฑา (Ketsara Konta)*
อรพิณ ศิริสัมพันธ์ (Orapin Sirisamphan)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาก่อนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) ศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา และ4) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 43 คน โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1 กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ 3) แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา 4) แบบสังเกตคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ และ5) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง

4. ความคิดเห็นของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

Abstract

The purposes of this research were to: 1) compare the learning achievement on useful laws of Mathayomsuksa 4 students before and after using case-based learning 2) compare the problem solving abilities of Mathayomsuksa 4 students before and after using case-based learning 3) study the abilities for learning desired characteristics of Mathayomsuksa 4 students after using case-based learning and 4) study the opinions of Mathayomsuksa 4/1 students on case-based learning. The sample of this research consisted of 43 Mathayomsuksa 4/1 students in the second semester of the 2016 at academic year at Taweethapisek School under the office of the Secondary Education Service Area Bangkok. The instruments used in the study were: 1) lesson plans 2) an achievement test on useful laws test 3) a problem solving skills test 4) an observation for desired characteristics and 5) a questionnaire for the opinions of the Mathayomsuksa 4 students on case-based learning. The collected data were analyzed by mean ($\bar{x}$) standard deviation (S.D.) t-test for dependent and content analysis.

The findings were as follows :

1. After using case-based Learning the learning achievement of the Mathayomsuksa 4 students on useful laws was higher than before with statistical significant at .05.

2. The problem solving skills gained by the Mathayomsuksa 4 students after using case-based learning was higher than before with statistical significance at .05.

3. After using case-based learning the desired characteristics of the Mathayomsuksa 4 students on case-based learning was high overall.

4. The positive opinion of the Mathayomsuksa 4 students on case-based learning was high overall.

บทนำ

จากการเรียนรู้และการรับข้อมูลข่าวสารในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันแก่นักเรียน ได้แก่ การรับข้อมูลข่าวสารที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน (Human Right) การนิยมวัตถุ (Materialism) การบริโภคนิยม (Consumerism) ที่เอารัดเอาเปรียบกัน และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นหลายด้านทั้งทางตรงและทางอ้อม สภาพปัญหาดังกล่าวที่นักเรียนต้องเผชิญต่อการดำรงชีวิตอยู่ทุกวัน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554) เหตุนี้ต้องมี

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาที่เกิดต้องใช้เหตุผลในการพิจารณา คิดไตร่ตรองปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างชาญฉลาด ดังนั้นโรงเรียนและครู จำเป็นต้องช่วยกันแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้นักเรียนเตรียมความพร้อมกับการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนเนื้อหาที่จะเข้ามาช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาที่จะสอดรับกับการแก้ปัญหาทางสังคม และการดำรงชีวิตประจำวันนั้น พิจารณาเห็นว่าเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นเนื้อหาที่สามารถนำมาพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาต่อไปได้ เพราะนักเรียนต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน หรือมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการแก้ปัญหาและการปฏิบัติตนอยู่ร่วมกันในสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติตลอดจนสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1)

แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามศตวรรษที่ 21 คือนักเรียนต้องมีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การสื่อสาร มีทักษะการใช้เทคโนโลยีการแสวงหาความรู้ การคิดการแก้ปัญหา และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สรนิต ศีลธรรม, 2554: 21) และต้องเรียนรู้กับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวเรา อยากรู้อยากเห็นเสาะแสวงหาความรู้ มีวิจารณญาณเลือกตัดสินใจ คิดหาเหตุผลตามขั้นตอนของการคิดปัญหาที่เกิด ตลอดจนประเมินสถานการณ์ต่างๆ ค้นหาคำตอบ กระตือรือร้น ติดตามข่าวสาร ดูโทรทัศน์ เรียนรู้ในแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อ่านหนังสือ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อทำให้ชีวิตของนักเรียนมีความหมาย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่องานสามารถปรับตัวเองให้ทันสมัยทันยุคทันเหตุการณ์ ต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้นำไปสู่สังคม พัฒนาศักยภาพของตนเองอันนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (อารี พันธ์มณี , 2532: 15)

อนึ่งสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต นับว่าเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ซึ่งมีกฎหมายควบคุมความประพฤติ ให้อยู่ในระเบียบวินัย หรือกฎเกณฑ์ของบ้านเมืองเนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ใน เรื่อง กฎหมายน่ารู้นับเป็นหัวข้อสำคัญอย่างยิ่งที่เยาวชนของชาติ ตลอดจนประชาชนชาวไทยควรเรียนรู้ เนื่องจากกฎหมายน่ารู้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างความสงบสุข และยังเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรม ของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม เพราะว่าการมีบุคคลจำนวนมากๆ นั้นมาอยู่รวมกันเป็นสังคมจึงจำเป็นจะต้องมีการสร้างกฎกติกา กฎเกณฑ์ หรือข้อตกลงร่วมกันขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกในสังคมยึดถือปฏิบัติร่วมกันตลอดจนมีไว้ควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดและถูกลงโทษตามกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 45) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนทวีธาภิเศก ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต (ส31102) เรื่อง กฎหมายน่ารู้

โดยภาพรวมตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 - 2558 คิดเป็น ร้อยละ 77.30 ร้อยละ 72.61 และร้อยละ 78.61 ตามลำดับ ซึ่งถือว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 (โรงเรียนทวีธาภิเศก : อัดสำเนา)

จากปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดังกล่าวข้างต้นที่พบคือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เพิ่มขึ้น ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากแบบเดิมๆ การสอนส่วนใหญ่จะเน้นครูเป็นหลัก นักเรียนไม่ได้มีบทบาทหรือได้แสดงความคิดเห็นเลย เหตุเช่นนี้ต้องมีปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้โดยนำการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา (Case - Based Learning) เพื่อให้นักเรียนมีบทบาทมากขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ คิดแก้ปัญหาเป็น ด้วยเหตุและผล ฝึกให้นักเรียนได้เผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ พร้อมนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้จริง และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกระบวนการกลุ่มเพื่อทำให้นักเรียนเกิดความสามารถคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และช่วยให้นักเรียนมีมุมมองต่อทักษะการคิดแก้ปัญหาที่กว้างขึ้น (ทิศนา แขมมณี, 2552: 362)

การพัฒนาแนวคิด ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์หรือนักเรียน เพราะว่าความสามารถทางการคิดนั้นจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆ ที่ไม่รู้จบ นักเรียนสามารถนำความคิดไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนในวิชาอื่นๆ และใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีทักษะการคิดระดับสูงจึงจะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคมปัจจุบันและ อรพรรณ พรสีมา (2543: 30, อ้างถึงในนฤมล สีโสภา, 2550: 2) กล่าวว่าการคิดนั้นเป็นทักษะไม่ใช่พรสวรรค์ แต่เพราะเกิดจากความสามารถฝึกฝนได้โดยส่งเสริมทักษะการคิดเป็นพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังกระบวนการคิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการนำไปใช้ประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในทักษะการคิดแก้ปัญหาและเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เพื่อใช้ในการตัดสินใจต่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาในอนาคตต่อไป

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา มาทดลองใช้กับสาระการเรียนรู้ที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต (ส31102)เรื่อง กฎหมายน่ารู้ เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย สงบสุข และความเป็นธรรม ของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม และส่งเสริมฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา ให้แก้นักเรียนก่อนที่จะเผชิญปัญหากับสถานการณ์จริง ประกอบกับนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ขาดความรู้ความเข้าใจในทักษะการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยเชื่อว่าการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาและการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาจะส่งให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งก่อให้เกิดทักษะการคิดแก้ปัญหา และเป็นประโยชน์ต่อครูในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาก่อนและหลังเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา เรื่อง กฎหมายน่ารู้

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น
   การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา
2. ตัวแปรตาม
   2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้
   2.2 ทักษะการคิดแก้ปัญหา
   2.3 คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้
   2.4 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (กรุงเทพมหานคร) ที่กำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวน 420 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้อง 4/1 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (กรุงเทพมหานคร) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 43 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลอง (Pre Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest-Posttest Designs) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551: 143-144)

สอบก่อน	การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา	หลังสอบ
T_1	X	T_2

แบบแผนการวิจัย (The One Group Pretest-Posttest Designs)

T_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

X แทน การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา

T_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายน่ารู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา จำนวน 5 แผน มีค่าดัชนีความสอด คล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 40 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.25–0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20–0.90 และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการของ คูดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson Formular 20) จากสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.90

3. แบบทดสอบทักษะการคิดแก้ปัญหา ซึ่งเป็นแบบทดสอบประเภทอัตนัย มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

4. แบบสังเกตคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนรายข้อในลักษณะของรูบริค (Rubric Scoring) 5 ระดับ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ วิธีการดำเนินการทดลองผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียมก่อนทดลอง

1. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา แบบสังเกตคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา

2. นำหนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนและแนะนำขั้นตอน การจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา เรื่อง กฎหมายน่ารู้

4. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 43 คน ทำแบบ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ

ขั้นตอนดำเนินการสอน

ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา จำนวน 5 แผน ดังนี้ 1) กฎหมายเพ่งเกี่ยวกับตนเองและครอบครัว จำนวน 2 คาบเรียน 2) นิติกรรมสัญญาจำนวน 2 คาบเรียน 3) กฎหมายอาญา จำนวน 2 คาบเรียน 4) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 2 คาบเรียน และ5) กฎหมายอื่นที่สำคัญ จำนวน 2 คาบเรียน นำไปใช้กับกลุ่มสอนตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ซึ่งครูเป็นผู้เตรียมกรณีศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา และกรณีศึกษานั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ โดยทำการทดลองสอนสัปดาห์ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมระยะเวลา 5 สัปดาห์ 10 คาบเรียน ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นตอนสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา

1. ขั้นเตรียม แนะนำวิธีการศึกษากรณีให้ชัดเจนถึงจุดมุ่งหมาย หรือปัญหาที่นักเรียนจะต้องพิจารณาตอบคำถามหลังการกรณีศึกษา

2. ขั้นการนำเสนอกรณีศึกษา นำเสนอกรณีตัวอย่างให้แก่นักเรียนโดยสามารถเลือกปัญหาได้จากกรณีศึกษา

3. ขั้นการวิเคราะห์ นักเรียนแต่ละคนร่วมกันอภิปรายร่วมกันจากกรณีศึกษา และรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษาจากใบความรู้เพื่อตัดสินใจหาแนวทางแก้ปัญหาและสรุปผลการอภิปรายในแต่ละคน

4. ขั้นสรุปและประเมิน อภิปรายร่วมกันระหว่างนักเรียน เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาจากใบความรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้จากการทำแบบทดสอบผลวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการใช้สถิติทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาก่อนเรียนและหลังเรียนโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการใช้สถิติทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent) เพื่อพัฒนาเปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และเทียบกับเกณฑ์ระดับแบบวัดทักษะการคิดแก้ปัญหา

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากแบบสังเกตคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ท้ายหน่วยการจัดการเรียนรู้โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเทียบกับเกณฑ์ระดับแบบสังเกตคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติต่างๆ ในการตรวจสอบเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา แบบสังเกตคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา คือค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แผนการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา แบบสังเกตคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา คือ

2.1 ค่าเฉลี่ย $(\bar{x})$

2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3 แบบทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบค่าที (t-test for dependent)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มทดลอง	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	t	p
ทดสอบก่อนเรียน	43	40	18.02	2.52	20.44	0.000
ทดสอบหลังเรียน	43	40	28.81	3.08		

2. ทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

กลุ่มทดลอง	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	t	p
ทดสอบก่อนเรียน	43	100	55.60	8.81	16.74	0.000
ทดสอบหลังเรียน	43	100	70.16	5.70		

3. คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง

องค์ประกอบคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้			การแปลผล	ลำดับ
		คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.		
ความตั้งใจอย่างมีสติ	43	5	3.56	0.63	สูง	4
มีความเพียรพยายาม	43	5	3.51	0.96	สูง	5
กล้าคิดริเริ่ม	43	5	3.74	0.66	สูง	2
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	43	5	3.77	0.75	สูง	1
ความมีเหตุผล	43	5	3.70	0.77	สูง	3
คะแนนเฉลี่ย		**25**	3.65	0.75	**สูง**	

4. ความคิดเห็นของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย $(\overline{x})$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
1. ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาช่วยให้นักเรียนฝึกการใช้เหตุผลได้อย่างเหมาะสม	4.28	0.67	มาก	2
2. ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ช่วยให้นักเรียนมีจิตใจจดจ่อทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.02	0.67	มาก	4
3. ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และคิดหาคำตอบได้ดี	4.25	0.58	มาก	3
4. ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เรียนได้อย่างหลากหลาย	4.30	0.59	มาก	1
รวมด้านกิจกรรมการเรียนรู้	**4.21**	**1.63**	**มาก**	**2**
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้				
5. ครูสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน ด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส และให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน	4.07	0.67	มาก	2
6. นักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนและครู	3.86	0.64	มาก	3
7. นักเรียนมีความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	4.53	0.50	มากที่สุด	1
รวมด้านบรรยากาศการเรียนรู้	**4.15**	**0.60**	**มาก**	**3**
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
8. ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม	4.20	0.59	มาก	3
9. นักเรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลก่อนตัดสินใจตอบคำถาม	4.28	0.70	มาก	2
10. นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและมีความคิดริเริ่มแล้วนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.53	0.50	มากที่สุด	1
รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	**4.34**	**0.60**	**มาก**	**1**
รวมทั้งหมด	**4.23**	**0.94**	**มาก**	**-**

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาทำให้นักเรียนเกิดการจัดการความคิดเป็นลำดับมีขั้นตอนการทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล ตลอดจนฝึกฝนให้เป็นคนที่มีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กล้าคิดริเริ่ม มีความตั้งใจ เพียรพยายาม ตลอดจนเป็นบุคคลมีเหตุผล ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในทักษะการคิดแก้ปัญหาและฝึกให้นักเรียนได้เผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันพร้อมที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในชีวิตประจำวันจะทำให้ นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล และตัดสินใจแก้ปัญหาพร้อมหาคำตอบได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียนสามารถนำรู้ไปเผชิญกับสถานการณ์จริงในอนาคตได้ ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมครูและนักเรียนทำการตกลงถึงจุดมุ่งหมายและความสำคัญมีต่อทักษะการคิดแก้ปัญหาจากเนื้อหาสาระที่จะเรียนพร้อมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่นักเรียนนั้นต้องทราบหลังการจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นตอนการนำเสนอกรณีศึกษา ครูนำเสนอกรณีศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นกรณีศึกษาตัวอย่าง เพื่อฝึกฝนเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน ได้เกิดการเรียนรู้ คิดเป็นเหตุเป็นผล หาสาเหตุของที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีศึกษาได้ และการแก้ปัญหาต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของทักษะการแก้ปัญหาในแต่ขั้น โดยครูเป็นจะเป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาพร้อมที่จะอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ทั้งนี้นักเรียนสามารถตอบคำถามอย่างเป็นเหตุเป็นผลในประเด็นปัญหาได้โดยครูสุ่มถามเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าในเนื้อหาให้มากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และเป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากนักเรียนต้องลงปฏิบัติด้วยตนเอง สืบค้นค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองรวบ รวมข้อมูล วิเคราะห์ และสามารถระบุขั้นตอนลำดับความสำคัญของทักษะการคิดแก้ปัญหาพร้อมหาคำตอบแล้วนำไปจดบันทึกในใบงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนที่ครูกำหนดไว้ ดังนี้ 1) การระบุปัญหา 2) ระบุสาเหตุของปัญหา 3) การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา 4) การบอกวิธีการปฏิบัติเพื่อการแก้ ปัญหา และ5) การประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหา เพื่อจะได้กำหนดประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณี ศึกษาได้ และขั้นที่ 4 การสรุปและประเมินผล โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการตัดสินใจตามหลักทักษะการคิดแก้ปัญหาตลอดจนได้ผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามขั้นตอนในการ คิดแก้ปัญหา มีผลทำให้นักเรียนมีการพัฒนาในคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ไปโดยอัตโนมัติจะเห็นได้จากการมีส่วนร่วมการจัดการเรียนรู้และการอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ทำผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับนุชนาถ ชูกลิ่น (2552: 146) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบผสมผสานและกระดานสนทนาในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมการอภิปรายที่ต่างกันมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนแตก ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมอภิปรายแบบผสมผสานกับนักเรียนที่เรียนด้วยกรณีศึกษาโดยใช้กิจกรรมอภิปรายบนกระดานสนทนา มีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และธัญวลัย กุลวงศ์ (2557: 80) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถการแก้ปัญหา เรื่องวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา ผลวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหาระหว่างเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับมาก

2. ทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้ทำความคุ้นเคยกับขั้นตอนทักษะการคิดแก้ปัญหาที่จัดการเรียนการรู้แบบกรณีศึกษา จึงทำให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มจากการเรียนรู้ถึงสภาพปัญหาที่เกิดสามารถเข้าใจปัญหา และมองเห็นถึงสาเหตุของปัญหาและผลที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความรู้และหลักการประสบการณ์เดิมจากการเรียนรู้ของนักเรียนหรือบุคคลอื่นนำมาคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เป็นปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาสามารถคิดแก้ปัญหาไปได้หลากหลายแนวทางโดยใช้กระบวนการ หรือขั้นตอนเลือกตัดสินใจคิดพิจารณาวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นใส่ใจในการเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำใบงานที่เป็นกรณีศึกษาตามที่กำหนดไว้ได้โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนจะคิดศึกษาจะเห็นได้ว่าในแต่ละกรณีศึกษา มีประเด็นคำถามให้นักเรียนตอบคำถามตามลำดับขั้นตอนของทักษะการคิดแก้ปัญหาประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา เป็นขั้นตอนที่ฝึกฝนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้โดยสามารถสืบค้นคว้าด้วยตนเองและพยายามทำความเข้าใจกับสถานการณ์หรือสภาพของปัญหา ว่าคืออะไรโดยไม่ต้องให้ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนไปฝึกคิดหาคำตอบนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เกิดจากความเข้าใจเองและสามารถระบุปัญหาในกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นได้ ขั้นที่ 2 ระบุสาเหตุของปัญหา เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหา ตรวจสอบหรือสถานการณ์ของปัญหาว่าเกิดจากสาเหตุใด พร้อมสรุปประเด็นปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลที่ช่วยให้หาวิธีการแก้ปัญหาได้โดยการสัมภาษณ์ หรือสอบถามความคิดเห็น เมื่อมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันแล้วทำให้นักเรียนเกิดการพิจารณาคิดในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดีจนทำให้นักเรียนสามารถบอกที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ขั้นที่ 3 การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนการหาทางออกของปัญหาต้องมีการผสมผสานแนวความคิดโดยการพิจารณาหาแนวทางคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายและต้องคำนึงถึงสาเหตุของปัญหาด้วย นักเรียนต้องได้รับการการฝึกฝนสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีศึกษาต่างๆ แล้วร่วมกันอภิปรายหรือหาข้อสรุปที่เป็นไปได้จากหลายเหตุผลแล้ววิเคราะห์ปัญหาจนมุ่งไปสู่

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

แนวทางการเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ขั้นที่ 4 การบอกวิธีการปฏิบัติ เพื่อการแก้ปัญหาเป็นขั้นตอนที่ต้องบอกวิธีการปฏิบัติในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาในแต่ละแนวทางการแก้ปัญหา ว่าแนวทางใดที่สามารถปฏิบัติได้ และต้องวิเคราะห์ถึงผลของการปฏิบัติในการแก้ปัญหาว่าสามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ จะส่งผลกระทบต่อด้านใดบ้างหรือมีวิธีการขั้นตอนใดบ้างที่จะนำมาเป็นวิธีการปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหา ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนได้ลงมือกระทำในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่ๆ และขยายความรู้เดิมให้มากขึ้นโดยสามารถจัดระบบความคิด และวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเองซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนนั้นจดจำเนื้อหาที่เป็นคำตอบได้อย่างแม่นยำและสามารถเรียนรู้เนื้อหาเดิมเชื่อมโยงกับเนื้อหาใหม่ที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นนักเรียนได้รับประสบการณ์จากการฝึกฝนในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ส่งผลให้นักเรียนสามารถเขียนอภิปรายประเด็นต่างๆ ที่บอกวิธีการปฏิบัติมุ่งต่อการแก้ปัญหาตามที่ครูกำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหาเป็นขั้นตอนที่มุ่งไปสู่การหาคำตอบหรือการคิดพิจารณาไตร่ตรองต่อสิ่งต่างๆ ที่เป็นประเด็นปัญหาที่เกิดจากกรณีศึกษาหรือข้อมูลแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นักเรียนสามารถอธิบายระบุปัญหาที่ก่อให้เกิดปัญหาได้อย่างถูกต้อง และตรงประเด็นพร้อมสามารถบอกสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหาทางเลือกในการแก้ปัญหามุ่งไปสู่วิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหา ตลอดจนเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับเข้ากับปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ด้วยเหตุและผล เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการประเมินผล เพื่อการแก้ปัญหาที่เป็นเป้าหมายหรือกรณีศึกษาที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับวัชรา เล่าเรียนดี (2554: 8-9) กล่าวว่าทักษะการคิดแก้ปัญหาเป็นความสามารถในเรื่องของการเข้าใจถึงปัญหา มองเห็นสาเหตุของปัญหาและผลที่เกิดขึ้นจากปัญหานั้น รวมทั้งสามารถคิดหาวิธีการแก้ปัญหานั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งการดำเนินการแก้ปัญหานั้นต้องปฏิบัติตามขั้นตอนเพื่อคิดหาทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้หลากหลายแนวทาง

หากพิจารณาทักษะการคิดแก้ปัญหาเป็นรายด้านจะพบว่า ด้านการระบุปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก เนื่องจากด้านการระบุปัญหาเป็นขั้นพื้นฐานของการคิดแก้ปัญหาซึ่งเป็นขั้นตอนที่ง่ายและไม่ยุ่งยากซับซ้อนซึ่งนักเรียนสามารถสืบค้นค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยตนเองได้ดีกว่าขั้นตอนอื่น อีกทั้งเป็นเนื้อหาที่นักเรียนศึกษาอยู่นั้นเป็นเนื้อหาอยู่ใกล้ตัวกับนักเรียน และมีประสบการณ์โดยตรง และครูได้ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเข้าช่วยในการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยมีการยกตัวอย่างประกอบซึ่งเป็นตัวอย่างที่มีลักษณะเนื้อหาคล้ายกับเนื้อหาที่ศึกษานอก จากนั้นครูได้จัดเตรียมการยกตัวอย่างจากข่าวในชีวิตประจำวัน หรือข่าวประเด็นทางสังคมอีกครั้ง โดยครูคอยตั้งประเด็นคำถามเป็นบางครั้ง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่นักเรียนได้ศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดแก้ปัญหาในขั้นตอนการระบุปัญหาได้อย่างถูกต้องชัดเจน

ส่วนทักษะการคิดแก้ปัญหาในด้านการประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหา พบว่า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเนื่องจากนักเรียนสามารถค้นหาคำตอบได้ แต่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควรเนื่องจากขั้นตอนของการคิดแก้ปัญหาในด้านการประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหานั้นมีขั้นตอนหรือกระบวนการคิดที่ซับซ้อนที่ต้องประมวลความรู้ สรุปคำตอบให้ตรงประเด็นปัญหาซึ่งอาจเป็นขั้นตอนที่ยากสำหรับนักเรียนในการคิดประเมินเพื่อแก้ปัญหา อีกทั้งบางกรณีศึกษานั้นที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่อาจเป็นกรณีศึกษาที่อยู่ไกลตัวนักเรียน และประกอบด้วยเวลาในการจัดการเรียนรู้นั้น

ในขั้นตอนนี้เหลือน้อย เนื่องจากมีการใช้เวลาจัดการเรียนรู้ในช่วงขั้นสอนที่ 2 ค่อนข้างมากจึงทำให้มีเวลาที่จำกัดสำหรับให้นักเรียนได้คิดแก้ ปัญหาในด้านการประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหา ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ทองหล่อ วงษ์อินทร์ (2536) ได้กล่าวว่าการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการคิดแก้ปัญหาถือว่าเป็นการศึกษาความรู้เฉพาะด้านและต้องเป็นไปตามทฤษฎีว่าการคิดวิธีการแก้ปัญหาจะต้องรวบรวมวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเพื่อนำไปสู่คำตอบ ต้องมีการวางแผนและจัดลำดับขั้นตอนในการดำเนินการแก้ปัญหาแล้วลงมือแก้ปัญหาปฏิบัติตามแผนและขั้นตอนที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นไม่ให้ผิดพลาดหรือบกพร่องในจุดใดจุดหนึ่ง เพื่อจะได้ปรับปรุงกระบวนการแก้ปัญหาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาในระหว่างเรียนที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากการฝึกคิดแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 5 กรณีศึกษา คือ การหมั้น สัญญากู้ยืม ฉ้อโกง ความผิดที่ทำให้แท้งลูก และการรับราชการทหาร จะเห็นได้ว่าในแต่ละขั้นการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา มีการพัฒนาสอดคล้องกันระหว่างเรียนและหลังเรียน ซึ่งครูจะดำเนินการขั้นตอนและทุกกรณีศึกษา มี 4 ขั้นได้แก่ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นการนำเสนอกรณีศึกษา 3) ขั้นการวิเคราะห์ และ4) ขั้นสรุปและประเมินผล และขั้นตอนการฝึกคิดทักษะการแก้ปัญหาดังนี้ 1) การระบุปัญหา 2) ระบุสาเหตุของปัญหา 3) การเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา 4) การบอกวิธีการปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหา และ5) การประเมินผลเพื่อการแก้ปัญหา ซึ่งขั้นตอนการสอนและขั้นตอนทักษะการคิดแก้ปัญหามีความสัมพันธ์กันจึงส่งผลให้นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหาได้ทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญดาภัค กิจทวี (2551: 84) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนรู้และทักษะการแก้ปัญหา เรื่องเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แผก English Program โรงเรียนยอเซฟอุปถัมภ์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการแก้ปัญหา เรื่องเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประเมินภายหลังการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาในระดับพอใช้ในขั้นตอนของการระบุปัญหา และขั้นตอนของการอภิปรายสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหาและสรุปที่ได้จากการแก้ปัญหา

3. คุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 4 หลังเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง จากข้อสังเกตที่ผู้วิจัยค้นพบในองค์ประกอบคุณ ลักษณะใฝ่เรียนรู้ ในด้านศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อยู่ในระดับสูง เป็นลำดับที่หนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ว่าการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลายด้าน เช่น ทักษะการคิดการใช้เหตุผลการจัดเรียงลำดับขั้นความสำคัญของปัญหา ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจึงทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดและมีคุณลักษณะ ใฝ่เรียนรู้ในด้านศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทั้งนี้เกิดจากครูได้ยกตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษามาจากหลาก หลายช่องทาง หรือเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ยกตัวอย่างจากเรื่องง่ายก่อน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจประเด็นในการคิดแก้ปัญหาในแต่ละกรณีศึกษามากยิ่งขึ้น และครูยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามในประเด็นที่สงสัยในกรณีศึกษา ตลอดจนครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายหาคำตอบของปัญหาอย่างหลากหลายและครูได้สร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นกันเองกับนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อการเกิดการคิดแก้ปัญหาในมุมมองที่กว้างขึ้น สามารถวิเคราะห์และมองเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสูงขึ้น

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ด้านมีความเพียรพยายาม ในองค์ประกอบคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ อยู่เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนต้องฝึกคิดฝึกฝึกทำด้วยตนเอง เนื่องจากในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอน ที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นนี้นักเรียนจะต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและต้องหาคำตอบให้ตรงประเด็นของขั้นตอนการคิดแก้ปัญหาด้วย ซึ่งในบางกรณีศึกษานั้นอาจจะเป็นกรณีศึกษาที่ยากสำหรับนักเรียน เนื่องจากเป็นกรณีศึกษาที่อยู่ไกลตัวจากนักเรียนเกินไป ประกอบด้วยใบงานในการคิดแก้ปัญหานั้นมีแต่ข้อความที่เป็นตัวหนังสือไม่มีรูปภาพเพื่อสร้างจูงใจหรือจุดสนใจแก่นักเรียนถึงแม้ว่าครูระบุขั้นตอนหรือกระบวนของการคิดแก้ปัญหาไว้อย่างชัดเจนก็ตาม อีกทั้งเวลาที่ใช้ในการคิดแก้ปัญหาในขั้นตอนการสอนในขั้นที่ 3 นั้นมีเวลาที่น้อยจึงทำให้มีเวลาที่จำกัดสำหรับการสืบค้นค้นคว้าข้อมูล ตลอดจนส่งผลให้บรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอนลดลง เพราะเนื่อง จากครูต้องคอยชี้แนะ และยกตัวอย่างเพิ่มเติมให้กับนักเรียนบางคนที่ยังไม่ค่อยเข้าใจในกรณีศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนนั้นมีความเพียรพยายามน้อยลงที่จะศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ปิลันญา วงศ์บุญ (2550: 67) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นปีที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ พบว่า 1) นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์มีลักษณะใฝ่เรียนรู้อยู่ในระดับสูง โดยคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน ด้านกล้าคิดริเริ่มสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น ความมีเหตุผล ความเพียรพยายาม ความตั้งใจอย่างมีสติ และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนแตกต่างกันโดยนักเรียนชายมีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนที่อยู่ชั้นต่างกันมีลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 4) ตัวแปรเพศกับระดับชั้น ไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัย พิเชฐ ยศปัญญา (2552: 78) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความมีวินัย และความใฝ่รู้ใฝ่เรียนกรณีศึกษาโรงเรียนด่านดู่ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพด้านความมีวินัยโรงเรียนมีครูไม่เพียงพอดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง บ้านพักของครูอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนบางครั้งครูมาทำงานสาย นักเรียนบางคนไม่มีที่พักอาศัย ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมเนื้อหาทุกกลุ่มสาระ ได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน 2) ปัญหาด้านความมีวินัยการประสานงานกับชุมชนน้อย การกำกับนิเทศติดตามไม่ต่อเนื่อง มีการลักขโมยสิ่งของ ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนครูสอนไม่เต็มเวลา ห้องสมุดไม่มีคุณภาพ นักเรียนไม่รักการอ่านขาดทักษะในการจดบันทึก และ3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังว่าโรงเรียนจะจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ ครูทำงานเต็มที่ นักเรียนได้เรียนรู้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และหวังว่าจะอ่านออกเขียนได้ทุกคนตลอดจนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพิ่มขึ้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1

4. ความคิดเห็นของนักเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบกรณี ศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่าด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ลำดับที่หนึ่ง ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ในทักษะการคิดแก้ ปัญหาตามลำดับขั้นตอนของทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล และนักเรียนสามารถสืบค้นค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และมีความคิดที่ริเริ่มสร้างสรรค์แล้วนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษานักเรียนเป็นศูนย์ กลางในการเรียนการสอนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง

ครูมีการตั้งถามและคอยชี้แนะนักเรียนเป็นระยะ ทั้งนี้ครูมีการยกตัวอย่างประกอบกับเนื้อหาให้นักเรียนคิด จึงเป็นช่องทางที่ทำให้นักเรียนมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ครูเป็นผู้เสริมแรงและให้กำลังใจ เมื่อนักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จนสำเร็จ จึงถือว่าเป็นแรงผลักดันที่ช่วยให้นักเรียนมีความตั้งใจที่เรียนเนื้อหาต่อไป

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย พบว่านักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนและครู ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา เป็นการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำงานเป็นรายบุคคล ไม่ค่อยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน และครูให้ความสนใจกับนักเรียนบางกลุ่มโดยเฉพาะนักเรียนที่ไม่เก่ง เหตุนี้จึงทำให้ความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมีน้อย และครูดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึงซึ่ง ประกอบ คุปรัตน์ (2537: 10, อ้างถึงใน วินัยธร วิชัยดิษฐ์, 2555: 76) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาครูจะต้องและให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เป็นการสอนที่ต้องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู และระหว่างนักเรียนด้วยกันเองนักเรียนจะมีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่ารอฟังสิ่งที่ครูป้อนหรือเพียงรอจดจำหรือทำความเข้าใจเท่านั้น ดังงานวิจัยของ Moje and Wade (1997: 97, อ้างถึงใน ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, 2553: 114) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อศึกษาวิธีการคิดของครู พบว่า 1) นักศึกษาครูระดับปริญญาตรีจะใช้ประสบการณ์ในฐานะที่เคยเป็นนักเรียน ใช้ทฤษฎีและความรู้จากตำราที่ใช้เรียนในมหาวิทยาลัย และการแสดงบทบาทสมมติในระหว่างการอภิปรายกรณีศึกษา ในขณะที่ครูประจำการจะใช้ประสบการณ์การสอน และอารมณ์ความรู้สึกที่เคยเกิดขึ้นในชั้นเรียน 2) กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มองเห็นว่าการสอนเป็นสิ่งที่ต้องมีเทคนิควิธีการรองรับ และ 3) กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มให้ความสนใจเกี่ยวกับความหลากหลายของนักเรียนในด้านความต้องการความรู้ และความสามารถ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่องกฎหมายน่ารู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและแนวคิดที่เป็นข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา ควรนำสื่อหรือยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่เป็นภาพเคลื่อนไหว เช่น ยูทูปที่เป็นเหตุการณ์จริง ข่าวประจำวัน หรือเป็นรูปภาพการ์ตูนที่เป็นเรื่องราวมีตัวหนังสือประกอบเป็นคำที่อ่านง่ายๆ กะทัดรัด เข้าใจง่าย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ครูต้องมีการเตรียมความพร้อมในการจัดลำดับขั้นตอนในทักษะการคิดแก้ปัญหาและอธิบายให้ชัดเจน กำหนดการใช้เวลาในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม

3. จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินในคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนเมื่อเรียนเนื้อหาจบแล้วที่นักเรียนต้องเกิดพฤติกรรมในด้านต่างๆ ดังนั้น ควรจะต้องทำการประเมินในคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ให้ครอบคลุม โดยมีฝ่ายนักเรียนประเมินตนเอง ครูประเมินนักเรียน และเพื่อนประเมินเพื่อน เป็นต้น

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาร่วมกับเทคนิคพยากรณ์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอนาคต ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น สาระเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาร่วมกับวิธีการสอนแบบโครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูล 25 กรกฎาคม 2558. เข้าถึงได้จาก http://wvvw.m-society.go.th

ญดาภัค กิจทวี. (2551). “ได้ทำการศึกษาผลการเรียนรู้และทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิศนา แขมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทองหล่อ วงษ์อินทร์. (2536). “การวิเคราะห์ความรู้เฉพาะด้าน กระบวนการในการคิดแก้ปัญหาและเมตาคอคนิชั่น ของนักเรียนมัธยมศึกษาผู้ชำนาญและไม่ชำนาญในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญวลัย วงศ์กุล. (2557). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นฤมล สีโสภา.(2550). “การพัฒนาชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นุชนาถ ชูกลิ่น. (2552). “ผลของการใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบผสมผสานและกระดานสนทนาในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา ภาควิชา หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา. คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2553). “การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์การเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาวิชาชีพครู.”วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปิลันญา วงศ์บุญ. (2550). “การศึกษาคุณลักษณะใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์.” สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พิเชฐ ยศปัญญา. (2552). “แนวทางการการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความมีวินัยและความใฝ่รู้ใฝ่เรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านด่านดู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลยเขต 1”. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2551). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วัชรา เล่าเรียนดี. (2554). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด.** พิมพ์ครั้งที่ 7. นครปฐม : โรงมหาวิทยาศิลปากร.

วินัยธร วิชัยดิษฐ์. (2555).“การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษารุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สรนิต ศีลธรรม. (2554). **P21 คำนิยาม Framework**. เข้าถึงเมื่อ 25 เมษายน 2558. เข้าถึงได้จาก http://www.dt.mahidol.ac.th/thai/images/stories/P21_Frame.pdf

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อารี พันธ์มณี. (2545). “**จากการสอนสู่การจุดประกายความรู้**”. วารสารวิชาการ 26,1 (ตุลาคม) 15.